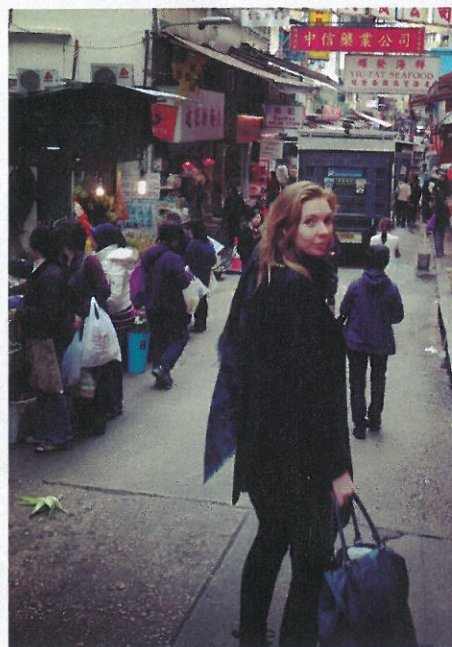

STARTAR HON NÄSTA REVOLUTION?

Utställningsaktuella Cindy Sherman ifrågasätter medias ouppnåeliga kvinnoideal. Mest slagkraftiga är hennes nedslag i modevärlden, där verken både väcker obehag och inspirerar till nya skönhetsnormer.

Text: Karin Winther

↑ MED KÄNSLA FÖR MODE

APG:s stilkronikor Karin Winther är programledare och journalist.

"KAN DU RÄKNA UPP TRE KVINNLIGA

KONSTNÄRER?" Kameran zoomar in på ett otal museibesökare utanför ett konstmuseum i New York – och de flesta kan inte svara på frågan. Jag tittar på inledningen av dokumentären "Kvinnor, konst och revolution" och inte heller jag kan svara på rak arm. Till slut räknar en av museibesökarna upp: "Abramović, Kahlo, Sherman".

Cindy Sherman, ja, denna konstvärldens superstjärna, vars verk säljs för astronomiska belopp på gallerier och auktionshus världen över. Hennes foton tillhör några av konsthistoriens dyraste – häromåret såldes exempelvis "Untitled #96" för fyra miljoner dollar.

VAD ÄR DÅ KÄRNAN I DETTA FRAMGÅNGSRIKA KONSTNÄRSKAP? Sherman ifrågasätter normer kring kvinnans roll i samhället och hur kvinnor framställs i konst, populärkultur och media. Gång på gång omvandlar hon sig själv – med kläder, hårprodukter, smink, peruker, masker och atrapper. En mästertlig lek med identitet, en sorts konstens förverkligande av Chaka Khans discoklassiker "I'm Every Woman".

Sherman har gjort flera nedslag i modevärlden, ett forum som på många sätt är

ultimat med tanke på syftet med hennes konst. Mode och media är sfärer som skapar idéer och normer kring kvinnlighet. Genom dessa världar förmedlas en idealbild, som i sin tur formar förväntningar på hur kvinnor bör se ut.

SHERMANS ÄVENTYR I MODEBRANSCHEN är fenomenala, ett slags chockterapi-sessioner för läsaren. Man ströbläddrar i ett Vogue-nummer och bredvid ett baddräktsjobb med en hårdretuscherad Gisele Bündchen dyker plötsligt Shermans kvinnor upp. Och de ser inte alls ut som modevärldens perfekta drömkvinnor. Tvärtom. De är trötta, gamla, sjuka, misslyckade, berusade och ibland sinnessjuka. Deras kroppshållning är osmickrande, kläderna sitter illa och någonting har uppenbarligen blivit fel i sminkningen. De är klumpiga, löjligen eller märkbart ångestridna. Vid sidan av modevärldens omsorgsfullt konstruerade bilder av den perfekta kvinnan formligen flyger Shermans fotografier ut från tidningssidorna. Och känslan när man tittar på hennes bilder är alltid densamma: starkt obehag.

Emma Lindblad, doktorand i modevetenskap, menar att poängen är att be-

traktaren ska äcklas. Syftet är att belysa och ifrågasätta de skönhetsnormer vi annars tar för givna. Det finns likheter mellan Shermans konstnärskap och den modeestetik som dominerade 90-talet: heroin chic. På samma sätt som Shermans bilder kritiserar ett ideal baserat på absolut perfektion, var också heroin chic-rörelsen en motreaktion på dåtidens vältränade supermodeller. En rad fotografer och stylistier tröttnade på modetidningarnas perfekta bilder. Man tyckte inte att de vältrimmade kropparna speglade verkligheten och lyfte istället fram modellkroppar som var den totala motsatsen; härjade, supersmala och blåmärkesprydda. Hela branschen hängde på. 2006 sammanstrålade exempelvis en av heroin chic-rörelsens ledande fotografer, Juergen Teller, med Cindy Sherman i en reklamkampanj för modemärket Marc Jacobs.

NU HAR DET SNART GÅTT 20 ÅR sedan de första heroin chic-bilderna dök upp, och än idag regerar det pinnsmåla size zero-idealet; Kate Moss har blivit själva sinnebilden för perfektion.

Det är dags att ställa sig frågan, "vad händer sen"? Kommer vi återigen att ersätta ett ouppnåeligt ideal med ett annat. Och när – och av vem – kommer den nya revolutionen att startas?

NORMBRYTANDE KONSTNÄR

← Den 19 oktober öppnar Cindy Sherman-utställningen "Untitled Horrors" på Moderna Museet.

